

ПРОПОЛІС. ВИКОРИСТАННЯ В МЕДИЦИНІ

Звонар П.П., Ганич О.М., Колесник П.О.

З давніх давен прополіс використовується в народній медицині і ветеринарії. І лиш порівняно недавно ним зацікавилась наука. Вивчення препарату, його властивостей і хімічної структури дало ряд багатообіцяючих перспектив використання його в лікарській практиці. Його почали використовувати в різноманітних формах для лікування ряду захворювань.

Походження прополісу - двояке:

1. Внутрішнє. Прополіс є смолистим залишком перетравлювання пилку квітів.

2. Зовнішнє - досліджено, що бджоли збирають його з бруньок дерев - тополі, вільхи та інших [1].

Склад прополіса остаточно не виявлений, але становить в середньому: смол і бальзамів 55 %, ефірних масел 10 %, воску 30 %, квіткового пилку 5 %, а також ензими, альдегіди, кислоти, алкоголі, флавоноли, мікроелементи - 22 із 24, що є в крові людини. Саме склад прополіса дає такі біологічні і фармакологічні ефекти, як: бактерицидний, бактериостатичний, анестезуючий, протитоксичний, антивірусний, фунгіцидний, антифлогістичний, дерматопластичний. Механізм впливу прополісу на організм:

1) на епітелій - впливає на базальний шар клітин, підвищуючи регенерацію їх;

2) на кров - містить мікроелементи, що потрібні для синтезу складових крові, крім того прямий стимулюючий вплив на червоний кістковий мозок;

3) на мікроорганізми - цидний і статичний ефект завдяки вмісту ферулової кислоти і флавонолів;

4) розсмоктуюча дія;

5) дія на МЦР - мікроциркуляторне русло - флавоноли - розширення судин, покращання трофіки тканин;

6) дія на нервові рецептори і волокна - обезболуючий ефект, покращання провідності імпульсів;

7) не дає утворюватися грубим рубцевим змінам при за живленні дефектів дерми;

8) вплив на ШКТ: на епітелій, на МЦР, на парістальні клітини шлункових залоз, на нервову регуляцію через М-ХР;

9) пониження В-ЛП (ліпопротеїдів) в крові. [2].

Деякі негативні властивості: алергія - у людей чутливих до продуктів бджільництва, дизбактеріоз: через виражену антибактеріальну дію при тривалому безперервному прийомі. Є суперечливі відомості про можливість викликання пухлин шлунку, шкіри, при порушенні прийому препарату. І навпаки відомий випадок клінічного вилікування від пухлин (в 1973 році, Кнуд Олсен - рак слизової рота). Це пояснено тим, що прополіс сприяє диференціації пухлин клітин [1].

Ми опирались на результати експериментального лікування гострого і хронічного коліту, виразки 12-п/к, парадонтозу, хронічного гастриту, інше [2].

Використовувались мазі і спиртові розчини власного виготовлення з вмістом прополісу від 15 до 30%.

Таблиця 1

Прополісна мазь в лікуванні деяких захворювань

Вміст прополісу в мазі	Захворювання
10%	Опіки і обмороження, геморої, риніт, вагініти, ерозії шийки матки
15%	Забой, рани з нагноєнням, які довго не гояться, вугрі, висипки, свербіж шкіри виразки слизової носа, губ, кон'юнктивіт, опіки.
20%	Грибкові ураження, екземи, фурункули, карбункули
30-40%	Бешиха, радикуліт, ішіас, інші ураження периферичної нервової системи

Наводимо кілька рецептів: 15% мазь: 15 г прополіса і 100 г масла. Масло кип'ятять, додають дрібно подрібнений прополіс і варять помішуючи на водяній бані протягом десяти хвилин. Гарячим фільтрують через марлю. В мазях можна використовувати ланолін, вазелін, вершкове масло, олії (соняшникову та оливкову).

10% спиртовий розчин прополісу: 10 г прополіса і 100 мл спирту етилового змішують 30 хвилин, настоюють 3-6 днів і фільтрують. Може використовуватись 40 і 25 % алкоголь (час настоювання збільшується до 2-3 тижнів).

Ми також використали суміш масляного і спиртового розчинів. На 100 г мазі і додавали 5-20 мл спиртового розчину.

Прополіс можна використати у вигляді: паст, емульсій, пластирів, інгаляцій і в незмінному вигляді.

Проведено спостереження при лікуванні таких захворювань: виразкова хвороба шлунку і 12-п/к. Використовували прополіс і у виді спиртового розчину, і прополісне масло. Спиртовий розчин прополіса приймали в середину по 15-20 крапель на воді, чи 0.5% новокаїні, молоці, три рази в день за годину-півтори до їди протягом 20 днів Масло - по 1-й чайній ложці на підігрітому молоці три рази в день за годину-півтори до їди.

Лікували 7 хворих виразкою шлунку і 5 з виразкою 12 п/к. Болі зменшились на третій день повністю зникли на 10, через два тижні стан стабілізувався. Через три тижні виразка рубцювалась. Повне клінічне виліковування спостерігалось у десяти хворих. У двох стан покращився. Хворі дотримувались дієти, інших медикаментів не приймали.

Хронічний гастрит у фазі загострення. Використовували 20% спиртовий розчин прополісу по столовій ложці на півстакана теплої води. На другий день зменшився біль, відновився апетит, зникла печія. Через чотири дні хворі почували себе нормально. Під час лікування було виключено із харчування гостру, грубу їжу. Добились стійкої ремісії.

Використали прополісну мазь у хворих з травмою гомілокоступневого суглобу. набряк, гематома і біль зменшились уже на другий день. Через три дні набряк майже зник, біль суттєво не турбувала.

Проліковано хворого з опіком другого степеню середньої фаланги третього пальця руки. Хворий не звертав уваги на рану, завдяки чому на третій день рана нагноїлась. Використали спиртовий розчин прополісу. Біль зменшилась після другого прийому. Перший прийом добре обезболив рану, але не надовго. Через 7 днів вогнище опіку зменшилось, через 9 днів рана епітелізувалась, через місяць ніяких слідів опіку, крім легкої гіперемії в центрі вогнища не залишалось.

Проводили масаж з прополісною маззю і зігріваючим компресом з прополісу у хворих з радикулітом і ішіасом. Отримали хороший обезболюючий ефект.

Ми використовували спиртовий розчин прополісу для лікування фурункулів і угрів. Отримали добрі результати, особливо у випадку з у грями. Можемо констатувати швидке заживлення порізів, добре виражений ефект при приєднанні інфекції.

Виходячи з усіх наведених вище досліджених, ми хотіли запропонувати використання прополісу в хірургії, в лікуванні трофічних виразок, опіків, довго незаживаючих ран, в післяопераційній практиці для прискорення заживлення післяопераційних ран, профілактики післяопераційної інфекції; в ЛОР для лікування фарингітів, отитів, ангіни, ринітів, гаймориту; в гінекології для лікування вагінітів; в пульмонології для лікування бронхітів (інгаляції).

ВИСНОВКИ

1. Доведено високу ефективність прополісу в лікуванні захворювань ШКТ.
2. Препарати прополісу мають широкий спектр антибактеріальної протигрибкової і противірусної дії. [2]
3. Препарати прополісу не токсичні, побічних ефектів не виявлено.
4. Легкість приготування препаратів прополісу навіть в домашніх умовах.
5. Препарат можна перспективно використовувати в різних галузях медицини.

ЛІТЕРАТУРА

1. Прополіс. (Под.рук. проф. д-р инж. В.Харнажа).- Бухарест, 1980.- 202 с.
2. Прополіс. (Под.рук. проф. д-р инж. В. Харнажа).- Бухарест, 1989.- 208 с.
3. Минеджян Г.З. // Сборник по народной медицине и нетрадиционным способом лечения.- Москва, 1991.- С. 280-302.

SUMMARY

PROPOLICE. USAGE IN MEDICINE

Zvonar P., Ganich O., Kolesnik P.

In this investigation the methods of propolice usage in gastro-enterology are shown, the ways of its usage in other medicine branches are proposed.